

УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТАМГЫН ГАЗАР
МЭДЭЭЛЭЛ, ХЯНАЛТ, ШИНЖИЛГЭЭ, ҮНЭЛГЭЭНИЙ ХЭЛТЭС

ЦАХИМ БОЛОН ХЭВЛЭЛ МЭДЭЭЛЛИЙН ХЭРЭГСЛЭЭР БУСДЫН НЭР ТӨРИЙГ
ГУТААХ, ГҮТГЭХ, ДОРМЖЛОХ, ХУУРАМЧ МЭДЭЭЛЭЛ ТАРААХ ҮЙЛДЭЛД
ХҮЛЭЭЛГЭХ ХАРИУЦЛАГА, БУСАД ОРНУУДЫН ТУРШЛАГА

Харьцуулсан судалгаа
СТ-17/201

Хянасан: МХШҮХ-ийн дарга Б.Эрдэнэбилэгт
Ахлах зөвлөх Ц.Норовдондог (PhD)
Судлаачид: И.Жаргалзаяабямба
Г.Алтан-Оч (PhD)

Улаанбаатар хот
2017 он

СУДАЛГААНЫ ХУРААНГУЙ

УИХ-ын гишүүн Х.Нямбаатараас ирүүлсэн захиалгын дагуу “Цахим болон хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр бусдын нэр төрийг гутаах, гүтгэх, доромжлох, хуурамч мэдээлэл тараах үйлдэлд хүлээлгэх хариуцлага, бусад орнуудын туршлага” сэдвээр харьцуулсан судалгааны ажлыг УИХ-ын Тамгын газрын Судалгаа, мэдээлэл, лавлагааны албанд гүйцэтгэв. Цахим болон хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр бусдын нэр төрийг гутаах, гүтгэх, доромжлох, хуурамч мэдээлэл тараах үйлдэлд хүлээлгэх хариуцлагын талаархи ХБНГУ-ын хууль тогтоомжийг референт Г.Алтан-Оч, Азербайжан, Польш, БНХАУ-ын хууль тогтоомжийг референт И.Жаргалзаяабямба нар тус тус судалж, мэдээллийн боловсруулалт хийсэн болно.

Судалгааны ажлыг гүйцэтгэх явцад Герман Улсын "Эрүүгийн хууль", Азербайжан Улсын "Эрүүгийн хууль" 2000 (Criminal Law), Польш улсын "Эрүүгийн хууль" 1997 (2004 оны нэмэлт, өөрчлөлт) (Criminal law) болон БНХАУ-ын "Иргэний нэр төрийг гутаах, гүтгэхийн эсрэг хууль" 1987 (Chinese Civil Defamation Law), "Эрүүгийн хууль" 1997 (2015 оны нэмэлт, өөрчлөлт) (Criminal Code of the Republic of China) зэрэг хууль эрх зүйн актууд болон "Pillsbury" хуулийн цахим хуудас, хууль зүйн салбарын экспертүүдийн зөвлөмж, "Kelly Warner" хууль тогтоомжийн цахим хуудас зэрэг мэдээллийн эх сурвалжуудыг ашигласан болно.

Судалгаанаас үзэхэд:

- Герман Улсын Эрүүгийн хуульд доромжлох, нэр төр гутаах, гүтгэх, улс төрчийн нэр төрийг гутаах, түүнийг гүтгэх, нас барсан хүний гэгээн дурсгалыг басамжлан доромжлох гэмт хэргийг тус тусад нь зохицуулсан байна. Хариуцлагын хувьд бусдын нэр төрийг доромжилсон этгээдийг 1 жил хүртэл хугацаагаар хорих, эсхүл мөнгөн торгууль ногдуулах, хэрэв гэм хор учруулсан бол тухайн этгээдийг 2 жил хүртэл хугацаагаар хорих, эсхүл мөнгөн торгууль ногдуулах; олон нийтийн өмнө бусдын нэр төрийг гутаах, худал мэдээллийг баримт нотолгоо болгон гаргаж тавьсан, эсхүл тараасан (түгээсэн) этгээдийг 1 жил хүртэл хугацаагаар хорих, эсхүл мөнгөн торгууль ногдуулах; хэрэв бичгээр тараасан бол уг этгээдийг 2 жил хүртэл хугацаагаар хорих, эсхүл мөнгөн торгууль ногдуулах; бусдын нэр төрийг гүтгэх, аюул учруулах зорилгоор худал мэдээллийг баримт нотолгоо болгон гаргаж тавьсан, эсхүл тараасан этгээдийг 2 жил хүртэл хорих, эсхүл мөнгөн торгууль ногдуулах; хэрэв хурал цуглааны үеэр бичгээр тараасан бол уг этгээдийг 5 жил хүртэл хугацаагаар хорих, эсхүл мөнгөн торгууль ногдуулна гэж тус тус заасан. Улстөрчийн нэр төрийг гутаасан этгээдийг 3 сараас 5 жил хүртэл хугацаагаар, гүтгэсэн этгээдийг 6 сараас 5 жил хүртэл хугацаагаар тус тус хорих ял эдлүүлнэ. Мөн нас барсан хүний гэгээн дурсгалыг басамжлан доромжилсон этгээдийг 2 жил хүртэл хугацаагаар хорих, эсхүл мөнгөн торгуулийн ял ногдуулахаар хуульчилсан байна.
- Азербайжан Улсын Эрүүгийн хуульд бусдын нэр төрийг гутаах, гүтгэх, доромжлох, санаатайгаар олон нийтийн өмнө, эсхүл цахим мэдээллийн хэрэгслээр худал мэдээлэл тараах зэрэг үйлдэлд 100-1000 манатаар торгох, эсхүл 1 жил хүртэл хугацаанд засан хүмүүжүүлэх ажил хийлгэх, эсхүл 6 сарын хугацаагаар хорих ял ногдуулахаар зохицуулсан байна. Хэрэв онц ноцтой гэмт хэрэгт гүтгэсэн бол уг этгээдийг 2 жил хүртэл хугацаагаар засан хүмүүжүүлэх ажил хийлгэх, эсхүл 3 жил хүртэл хугацаагаар хорих ял ногдуулахаар хуульчилсан.

- Польш Улсын Эрүүгийн хуулиар хувь хүн, байгууллага, хуулийн этгээд, аж ахуйн нэгжийн нэр төрд халдан олон нийтийн өмнө нэр төрийг гутаах, гүтгэх үйлдэлд торгох, эрх чөлөөг хязгаарлах, эсхүл 1 жил хүртэл хугацаагаар хорих ял ногдуулах; хэрэв хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэл ашиглан нэр төр гутаах үйлдэл гаргасан бол уг этгээдэд эрх чөлөөг хязгаарлах, эсхүл 2 жил хүртэл хугацаагаар хорих ял ногдуулах; түүнчлэн ажил үүргээ гүйцэтгэж буй төрийн албан тушаалтны нэр төрийг гутаах, гүтгэх, доромжлох үйлдэл гаргасан этгээдэд 3 сараас 8 жил хүртэл хугацаагаар эрх чөлөөг хязгаарлах, эсхүл хорих ял ногдуулна гэж заажээ.
- БНХАУ-ын Эрүүгийн хуульд зааснаар, төрийн албан хаагч, эсхүл баримт бичиг олгох эрх бүхий албан тушаалтан нь худал нотолгоо гаргасан бол 3 жил хүртэл хугацаагаар хорих, эсхүл 500 юанийн мөнгөн торгууль ногдуулах, бусдын нэр төрийг олон нийтийн өмнө гутаах, басамжлан доромжлох үйлдэлд богино хугацаагаар хорих, эсхүл 300 юанийн торгууль ногдуулах, нэр төр гутаах гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдийг 1 жил хүртэл хугацаагаар хорих, эсхүл 500-аас доошгүй юаниар тус тус торгоно. Олон нийтийн өмнө бусдын нэр төрийг гутаан доромжилсон, худал мэдээлэл тараасан этгээдийг богино хугацаагаар хорих, эсхүл 500 юаниар торгох хариуцлага хүлээлгэнэ. Баримт бичгийг хуурамчаар үйлдсэн этгээдийг 2 жил хүртэл хугацаагаар хорих ял эдлүүлнэ. Нас барсан хүнийг олон нийтийн өмнө басамжлан доромжилсон этгээдийг богино хугацаагаар хорих, эсхүл 300 юанийн торгох ял ногдуулна. Хэрэв нас барсан хүний нэр төрийг гутаасан, гүтгэсэн бол 1 жилээс илүүгүй хугацаагаар хорих, эсхүл 1000-аас ихгүй юаниар торгоно.

Хятадын Ардын Дээд Шүүх, Ардын Дээд Прокуророос 2013 онд цахим мэдээллийн хэрэгслээр нэр төр гутаах, гүтгэхтэй холбоотой асуудлуудаар хамтарсан тайлбар гаргажээ. Энэхүү тайлбарт тодорхойлсноор “нэр төр гутаах, гүтгэх агуулга бүхий мэдээллийг цахим сүлжээгээр 5000 гаруй хүн үзэж, 5000 удаа уншигдсан, 500 удаа бусадтай хуваалцан тараагдсан, эсхүл хохирогч этгээдэд бие эрхтэн, сэтгэцийн эмгэг, эрүүл мэндийн ноцтой асуудал үүссэн, эсхүл уг этгээд сүүлийн 2 жилийн хугацаанд захиргааны шийтгэл хүлээж байсан бол бусдын нэр төрийг гутаах, гүтгэх ноцтой үйлдэлд тооцно” гэжээ.

БНХАУ-д төрийн сонин, хэвлэл, мэдээллийн хэрэгслийг өндөр түвшинд хянаж, Засгийн газраас зөвшөөрөл авсан тохиолдолд аливаа мэдээллийг нийтлүүлдэг журамтай. Эрх баригч намаас улс төр, нийгмийн сэдэвтэй мэдээллийг хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр нийтлэхэд тодорхой хязгаарлалтууд тавигддаг. Тухайлбал, Засгийн газрын эрх бүхий этгээдийн эх сурвалжаас авсан мэдээг нийтлэх, заавал зөвшөөрөл авсан байх, зарим сэдвийг хэвлэн нийтлэгч өөрөө сонгох боловч тодорхой хязгаарлалттай, гадаадын байгууллагуудтай холбоотой мэдээллийг нарийн хяналттайгаар мэдээлэх, бүх төрлийн хэвлэл мэдээллийн байгууллагад төрийн зүгээс хяналт тавих зэрэг хатуу тогтоосон журамтай ажээ.

СУДАЛГААНЫ ДЭЛГЭРЭНГҮЙ ХЭСЭГ ХБНГУ

Доромжлох гэмт хэрэг

Германы эрх зүйд “доромжлох” үйлдлийг эрүүгийн хэрэг гэж үздэг бөгөөд нэр хүндэд халдах гэмт хэрэгт хамаатуулан Эрүүгийн хуулийн 14 дүгээр бүлэгт тусгасан байдаг.¹ Эрүүгийн хуулийн 185 дугаар зүйлд², *доромжлох гэмт хэрэг үйлдсэн бол нэг жил хүртэлх хугацаагаар хорих, эсхүл мөнгөн торгууль ногдуулах буюу хэрэв бусдад гэм хор учруулсан бол хоёр жил хүртэл хорих, эсхүл мөнгөн торгууль ногдуулна* гэж заажээ.

Нэр төр гутаах гэмт хэрэг

Германы Эрүүгийн хуулийн 186 дугаар зүйлд³ нэр төр гутаах гэмт хэргийн⁴ талаар *“Хэн нэгэн бусдын талаар түүнийг эгдүүцэн жигшихүйц болгон харагдуулах эсхүл олон нийтийн дундах хүндлэл үнэлэмжийг бууруулах зорилгоор үзтэл үнэн биш мэдээ баримтыг нотолгоо болгон гаргаж тавьсан, эсхүл тараасан (түгээсэн) бол нэг жил хүртэл хорих, эсхүл мөнгөн торгууль ногдуулах, хэрэв үйлдэл нь олон нийтийн дунд болсон, эсхүл бичгэн хэлбэрээр тарсан бол хоёр жил хүртэл хорих, эсхүл мөнгөн торгууль ногдуулна”* гэж тусгажээ.

Гүтгэх гэмт хэрэг

Германы эрхзүйд “гүтгэх” гэж тухайн нотолгоо (баталгаа) нь үнэн биш гэдгийг өөрөө мэдэж байсан ч бусдын нэр хүндэд халдан нотолгоо болгон гаргаж тавихыг хэлдэг.⁵ Гүтгэх гэмт хэргийн талаар Эрүүгийн хуулийн 187 дугаар зүйлд⁶ *“Бусдыг эгдүүцэн жигшихүйц болгон харагдуулах эсхүл бусдын олон нийтийн дундах хүндлэл үнэлэмжийг бууруулах, эсхүл бусдын нэр төрд аюул учруулах зорилгоор хэн нэгэн бусдын талаар үнэн биш мэдээ баримтыг мэдсэн хэрнээ нотолгоо болгон гаргаж тавьсан, эсхүл тараасан бол хоёр жил хүртэл хорих, эсхүл мөнгөн торгууль ногдуулах, хэрэв үйлдэл нь хурал цуглааны үеэр болсон, эсхүл бичгэн хэлбэрээр тарсан бол тав хүртэлх жил хорих, эсхүл мөнгөн торгууль ногдуулна”* гэж тусгажээ.

Улстөрчийн нэр төрийг гутаах болон түүнийг гүтгэх гэмт хэрэг

Улстөрчийн нэр төрийг гутаах болон түүнийг гүтгэх нь гэмт хэрэгт тооцогдох бөгөөд Эрүүгийн хуулийн 188 дугаар зүйлд⁷ *улстөрчийн нэр төрийг гутаасан тохиолдолд 3 сараас 5 жил хүртэлх, харин гүтгэсэн бол 6 сараас 5 жил хүртэлх хугацаагаар тус тус хорих ял эдлүүлнэ* гэжээ.

¹ Доромжлох гэмт хэрэг-Beleidigung (Deutschland)

[https://de.wikipedia.org/wiki/Beleidigung_\(Deutschland\)](https://de.wikipedia.org/wiki/Beleidigung_(Deutschland))

² Эрүүгийн хуулийн 185 дугаар зүйл: Доромжлох-Strafgesetzbuch (StGB) § 185 Beleidigung

https://www.gesetze-im-internet.de/stgb/_185.html

³ Эрүүгийн хуулийн 186 дугаар зүйл: Нэр төр гутаах-Strafgesetzbuch (StGB) § 186 Üble Nachrede

https://www.gesetze-im-internet.de/stgb/_186.html

⁴ Нэр төр гутаах гэмт хэрэг-Üble Nachrede (Deutschland)

[https://de.wikipedia.org/wiki/%C3%9Cble_Nachrede_\(Deutschland\)](https://de.wikipedia.org/wiki/%C3%9Cble_Nachrede_(Deutschland))

⁵ Гүтгэх гэмт хэрэг-Verleumdung (Deutschland)

[https://de.wikipedia.org/wiki/Verleumdung_\(Deutschland\)](https://de.wikipedia.org/wiki/Verleumdung_(Deutschland))

⁶ Эрүүгийн хуулийн 187 дугаар зүйл: Гүтгэх-Strafgesetzbuch (StGB) § 187 Verleumdung

https://www.gesetze-im-internet.de/stgb/_187.html

⁷ Эрүүгийн хуулийн 188 дугаар зүйл: Улстөрчийн нэр төрийг гутаах болон түүнийг гүтгэх-Strafgesetzbuch (StGB) § 188 Üble Nachrede und Verleumdung gegen Personen des politischen Lebens https://www.gesetze-im-internet.de/stgb/_188.html

Уг хэм хэмжээ нь улстөрийн салбарын хүний нэр хүндэд халдахыг онцгойлон авч үзсэн тохиолдол юм. Ингэснээр олон нийтийн дундах тэмцэл сөргөлдөөн нь ач холбогдолгүй сэтгэлийн хөдлөлд автах, туйлширах явдлыг таслан зогсоох зорилготой юм. Эрүүгийн хуулийн 186 болон 187 дугаар зүйлтэй харьцуулахад мэргэжлийн зохицуулалт хийж, хувь хүний нэр хүндийн үнэлэмжийг бууруулахгүй байх хэм хэмжээг тогтоосноор уг хуулийн заалтын зорилго нь “улстөрийн амьдралыг хордуулах”-аас урьдчилан сэргийлэн хамгаалахад оршдог байна.⁸

Нас барсан хүний гэгээн дурсгалыг басамжлан доромжлох гэмт хэрэг

Нас барсан хүний гэгээн дурсгалыг басамжлан доромжлох⁹ нь гэмт хэрэгт тооцогдох бөгөөд Эрүүгийн хуулийн 189 дүгээр зүйлд¹⁰ *уг гэмт хэрэгт 2 жил хүртэл хорих, эсхүл мөнгөн торгууль ногдуулахаар* заасан байдаг.¹¹

АЗЕРБАЙЖАН УЛС

Эрүүгийн хуулийн 19 дүгээр бүлэг: Хүний эрх чөлөө, нэр төрийн эсрэг гэмт хэрэг 147-р зүйл. “Гүтгэлэг”

147.1 Гүтгэлэг буюу санаатайгаар олон нийтийн өмнө, олон нийтийн мэдээллийн хэрэгсэл, эсхүл нийтэд хүрсэн уран бүтээл, цахим мэдээллийн хэрэгслээр бусдын нэр төр, нэр хүндийг гутаасан худал мэдээлэл тараасан этгээдэд 100-500 манатаар торгох, эсхүл 240-480 цаг нийтэд тустай ажил хийлгэх, эсхүл 1 жил хүртэл хугацаагаар засан хүмүүжүүлэх ажил хийлгэх, эсхүл 6 сар хүртэл хугацаагаар цагдан хорих ял ногдуулна.

147.2 Бусдыг хүнд ба онц хүнд гэмт хэрэгт холбон гүтгэсэн этгээдийг 2 жил хүртэл хугацаагаар засан хүмүүжүүлэх ажил хийлгэх, эсхүл 3 жил хүртэл хугацаагаар цагдан хорих ял ногдуулна.

148-р зүйл. “Доромжлох” Доромжлох буюу санаатайгаар олон нийтийн өмнө, олон нийтийн мэдээллийн хэрэгсэл, эсхүл нийтэд хүрсэн уран бүтээл, цахим мэдээллийн хэрэгслээр бусдын нэр төр, нэр хүндийг зохисгүй хэлбэрээр гутаан доромжилсон этгээдийг 300-1000 манатаар торгох, эсхүл 240-480 цаг нийтэд тустай ажил хөдөлмөр хийлгэх, эсхүл 1 жил хүртэл хугацаагаар засан хүмүүжүүлэх ажил хийлгэх, эсхүл 6 сар хүртэл хугацаагаар цагдан хорих ял ногдуулна¹².

ПОЛЬШ УЛС

Эрүүгийн хууль, 1997/2004/ 27 дугаар бүлэг: Хүний нэр төр, бие мах бодийн халдашгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг

⁸ Улстөрчийн нэр төрийг гутаах болон түүнийг гүтгэх гэмт хэрэг-Üble Nachrede und Verleumdung gegen Personen des politischen Lebens https://de.wikipedia.org/wiki/%C3%9Cble_Nachrede_und_Verleumdung_gegen_Personen_des_politischen_Lebens

⁹ Verunglimpfung-германаар; буруутгах, муулах, басамжлах, гутаах, доромжлох, гүжирдэх, хараар будах, зэмлэх, үл ойшоох, хараах, хочлох гэсэн олон утга санаатай үг

¹⁰ Эрүүгийн хуулийн 189 дүгээр зүйл: Нас барсан хүний гэгээн дурсгалыг гүжирдэх- Strafgesetzbuch (StGB) § 189 Verunglimpfung des Andenkens Verstorbener https://www.gesetze-im-internet.de/stgb/_189.html

¹¹ Нас барсан хүний гэгээн дурсгалыг гүжирдэх гэмт хэрэг-Verunglimpfung des Andenkens Verstorbener https://de.wikipedia.org/wiki/Verunglimpfung_des_Adenkens_Verstorbener

¹² <http://www.parliament.am/library/Qreakan/Azerbaijan.pdf>
<http://www.legislationline.org/documents/section/criminal-codes>

212-р зүйлийн 1 дэх хэсэг: Хувь хүн, бүлэг, байгууллага, хуулийн этгээд, аж ахуйн нэгжийн нэр төрд халдан, олон нийтийн өмнө нэр төрийг нь гутааж, албан тушаал, мэргэжил, үйл ажиллагаагаа хэрэгжүүлэхэд нь шаардлагатай олон нийтийн итгэлийг алдагдуулсан этгээдийг торгох, эрх чөлөөг нь хязгаарлах, эсхүл 1 жил хүртэл хугацаагаар хорих ял ногдуулна.

212-р зүйлийн 2 дахь хэсэг: Хэрэв буруутай этгээд 1-р хэсэгт заасан үйлдлийг олон нийтийн мэдээллийн хэрэгсэл ашиглан үйлдсэн бол торгох ба эрх чөлөөг нь хязгаарлах, эсхүл 2 жил хүртэл хугацаагаар хорих ял ногдуулна.

212-р зүйлийн 3 дахь хэсэг: 1 ба 2 дахь хэсэгт заасны дагуу гэмт хэргийн улмаас шийтгэл ногдуулсан тохиолдолд шүүх хохирогчид өөрт нь, эсхүл хохирогчийн саналын дагуу Польшийн Улаан загалмайн нийгэмлэг, эсхүл бусад нийгмийн зорилгод зориулсан нөхөн төлбөр тогтоож болно¹³.

29-р бүлэг, 226-р зүйлийн 1 дэх хэсэг: Албан тушаалтныг, эсхүл түүний туслахыг албан үүргээ гүйцэтгэж байхад нь нэр төрийг гутаах, гүтгэх, доромжилсон этгээдэд эрх чөлөөг хязгаарлах, эсхүл 1 жил хүртэл хугацаагаар хорих ял ногдуулна.

34-р бүлэг, 271-р зүйлийн 1 дэх хэсэг: Төрийн албан тушаалтан, эсхүл баримт бичиг олгох эрх бүхий албан тушаалтан нь худал нотолгоо гаргаж, эрхзүйн хэм хэмжээний үр дагаварт хүргэсэн бол 3 сараас 5 жил хүртэл хугацаагаар эрх чөлөөг хязгаарлах, эсхүл хорих ял ногдуулна.

271-р зүйлийн 2 дахь хэсэг: Гэмт хэргийн үйлдэл нь хохиролгүй этгээдийг эрх чөлөөг хязгаарлах, эсхүл мөнгөн торгууль ногдуулна.

271-р зүйлийн 3 дахь хэсэг: Гэмт этгээдийн үйлдэл нь материаллаг ашиг олсон, эсхүл хувийн өшөө хонзон авсан бол 6 сараас 8 жил хүртэл хугацаагаар эрх чөлөөг хязгаарлах, эсхүл хорих ял ногдуулна.

272 дугаар зүйл: Эрх бүхий албан тушаалтан хууль эрх зүйн баримт бичгийг худал мэдүүлсэн нь батлагдвал 3 жил хүртэл хугацаагаар эрх чөлөөг хязгаарлах, эсхүл хорих ял ногдуулна.

273-р зүйл: Энэ хуулийн 271-272-р зүйлд заасны дагуу буруутай этгээдэд эрх чөлөөг хязгаарлах, эсхүл 2 жил хүртэлх хугацаагаар хорих ял ногдуулна¹⁴.

БНХАУ

Иргэний нэр төрийг гутаах, гүтгэхтэй холбоотой хуулийн /Chinese Civil Defamation Law, 1987/ 101-р зүйлд “Иргэний нэр төрийг хуулиар хамгаалах ба нэр төр гутаах, гүтгэх, доромжилж хор хохирол учруулахыг хуулиар хориглоно” гэжээ¹⁵.

БНХАУ-ын Хууль Зүйн яамны мэдээллийн санд байгаа мэдээллээр, Эрүүгийн хууль (Criminal Code of the Republic of China)-д 2015 оны 12-р сарын 30-ны өдөр нэмэлт, өөрчлөлт оруулсан байна.

Эрүүгийн хуулийн 214-р зүйлд: Албан тушаалтан, баримт бичгийг худал мэдээлсэн, олон нийтэд хохирол учруулсан этгээдэд 3 жил хүртэл хугацаагаар хорих, эсхүл 500 юанийн торгууль ногдуулна.

¹³ <http://www.legislationline.org/documents/section/criminal-codes/country/10>

¹⁴ <http://kellywarnerlaw.com/poland-defamation-laws/>

¹⁵ <http://www.pillsburylaw.com/publications/chinese-defamation-law-china-practice-pillsbury>

Эрүүгийн хуулийн 309-р зүйл: *Нэр хүндийг гутаах, гэмт хэргийг шийтгэх тухай.* Олон нийтийн өмнө бусдын нэр төрийг гутаасан, басамжлан доромжилсон этгээдийг богино хугацаагаар хорих, эсхүл 300 юаниар торгох, хүч хэрэглэсэн бол 1 жил хүртэл хугацаагаар хорих, эсхүл 500-аас доошгүй юаниар тус тус торгоно.

310-р зүйлд: Бусдын нэр төрийг олон нийтийн өмнө гутаан доромжилсон, худал мэдээллийг тараасан этгээдийг богино хугацаагаар хорих, эсхүл 500 юаниар торгох, баримт бичиг хуурамчаар үйлдсэн этгээдэд 2 жил хүртэл хугацаагаар хорих ял ногдуулна. Бусдын нэр төрийг гутаасан, гүтгэсэн, доромжилсон болох нь баримтаар нотлогдоогүй этгээдийг шийтгэхгүй.

312-р зүйлд: Нас барсан хүнийг олон нийтийн өмнө басамжлан доромжилсон этгээдийг богино хугацаагаар хорих, эсхүл 300 юаниар торгох ял ногдуулна. Мөн нас барсан хүний нэр төрийг гутаасан, гүтгэсэн этгээдийг гэмт хэрэг үйлдсэн гэж үзэн 1 жилээс илүүгүй хугацаанд хорих, эсхүл 1000-аас ихгүй юаниар тус тус торгоно.

314-р зүйлд: Энэ бүлэг (Эрүүгийн хуулийн 27 дугаар бүлэг)-т заасан гэмт хэргүүдийг гагцхүү Прокурорын гомдлын дагуу шийдвэрлэнэ¹⁶.

“Нэр төр гутаах, гүтгэх тухай хууль” /Defamation law/-д 2015 онд цахим мэдээллийн талаар нэмэлт өөрчлөлт хийжээ. www.Gbtimes.com вэб хуудсанд тусгаснаар, энэ хуулийн 210-р зүйлд “Цахим хэрэгсэл болон бусад мэдээллийн хэрэгсэл дээр онцгой байдал болон гамшигтай холбоотой (гоц халдварт өвчин, гэнэтийн аюул осол, байгалийн гамшиг, халдварт өвчний талаар) худал мэдээллийг санаатайгаар тараасан, нийгмийн хэв журам зөрчсөн этгээдийг 3 жил хүртэл хугацаагаар хорих ял ногдуулна. Хэрэв хуурамч мэдээлэл нь ноцтой үр дагавар учруулж байгаа тохиолдолд 7 жил хүртэл хугацаагаар хорих ял ногдуулна” гэж заажээ.

БНХАУ нь төрийн сонин, хэвлэл мэдээллийг өндөр түвшинд хянаж, зохицуулдаг. БНХАУ-ын Засгийн газар нь хэвлэн нийтлэх журам, хэмжээ, бүтэц, хуваарилалт, зохицуулалтыг хянан шалгадаг. БНХАУ-ын Засгийн газрын зөвшөөрөлгүйгээр хэвлэн нийтлэх боломжгүй. Хятадын албан тушаалтнууд хатуу “цензур” дүрмийг хэрэгжүүлж, нэр төрийг гутаах, гүтгэхтэй холбоотой асуудлуудыг бууруулах бодлого баримталж байна. Хэвлэл мэдээллээр үзэл бодлоо илэрхийлэхийн тулд Засгийн газраас зөвшөөрөл авах ба эрх баригч, улс төр, нийгмийн сэдвээр дараах хязгааруудыг тогтоосон байна. Үүнд:

- цахим хуудсууд нь зөвхөн Засгийн газрын эрх бүхий эх сурвалжаас авсан мэдээ, мэдээллийг нийтлэх;
- улс төр, нийгмийг хамарсан сэдвээр Засгийн газрын зөвшөөрлийг зайлшгүй авсан байх шаардлагатай;
- зарим сэдвүүдэд (Хятадын удирдагчдын амьдрал г.м.) хэлэлцүүлэг, хэвлэн нийтлэгч нь сонгож, түүндээ хязгаарлалтуудыг тавих;
- гадаадын байгууллагуудтай холбоотой асуудлуудыг нарийн хянаж, хэвлэн нийтлэхийг хязгаарлах;
- Хятадын хэвлэл мэдээллийн байгууллагуудад “Засгийн газрын ивээн тэтгэлэг” болон “Засгийн газрын менежер” зэрэг асуудлуудаар хяналт тавьж, хязгаарлалт тогтоожээ.¹⁷

¹⁶ <http://law.moj.gov.tw/Eng/LawClass/LawAll.aspx?PCode=C0000001>

¹⁷ <http://kellywarnerlaw.com/china-defamation-law/>

Цахим мэдээллийн хэрэгслээр нэр төр гутаах, гүтгэхтэй холбоотой асуудлууд

2013 оны 9-р сард Хятадын Ардын дээд шүүх, Ардын дээд прокурортой хамтран цахим мэдээллийн хэрэгслээр нэр төр гутаах, гүтгэхтэй холбоотой асуудлаар тайлбар гаргасан байна. Энэ хамтарсан тайлбарт олон нийтийн мэдээллийн сүлжээг ашиглан нэр төр гутаах, гүтгэхтэй холбоотой асуудлыг гэмт хэрэг гэж үзэн ял шийтгэл ногдуулдаг байна. Мэдээллийн сүлжээнд: цахим мэдээллийн сүлжээ, утсан харилцаа, холбооны сүлжээ, компьютер, телевиз, ахуйн болон гар утас, орон нутгийн бүсийн сүлжээ, цахим төхөөрөмжүүдийн хөдөлгөөнт холбооны сүлжээ зэргийг багтаажээ.

Хамтарсан тайлбарт: Эрүүгийн хуульд заасан бусдын нэр төрийг гутаах, хуурамч мэдээлэл тараах гэсэн заалтад дараахь асуудлуудыг хамруулжээ. Үүнд:

- цахим мэдээллийн орчинд хуурамч мэдээлэл тараах, эсхүл зохион байгуулалттайгаар нэр төр гутаах, гүтгэх;
- бусдын нэр төрийг гутаах, гүтгэхийг олон нийтэд тараах, зохион байгуулах, олон нийтийг удирдах, онлайн мэдээлэлд хөндлөнгөөс оролцох;
- он-лайн мэдээллийн орчинд ноцтой байдлаар нэр төрд халдах зэрэг асуудлуудыг хамруулжээ.

Мөн цахим сүлжээгээр нэр төр гутаах, гүтгэхтэй холбоотой дараахь нөхцөлийг ноцтой зөрчил гэж тодорхойлсон байна. Үүнд:

- нэр төр гутаах, гүтгэхтэй холбоотой мэдээлэл нь цахим сүлжээгээр 5000 гаруй хүн үзэж, 5000 удаа уншигдсан, мөн 500 удаа бусадтай хуваалцан тараагдсан;
- нэр төр гутаах, гүтгэхтэй холбоотой хохирогч этгээдэд ноцтой сөрөг нөлөө үзүүлж, сэтгэцийн эмгэгтэй болгосон, бие эрхтэн, эрүүл мэндэд гэмтэл учруулсан, амиа хорлох сэдэл өөрт нь болон түүний гэр бүл, ойр дотныхонд үүсгэсэн;
- гэмт этгээд сүүлийн 2 жилийн хугацаанд бусдын нэр төрийг гутаан доромжилж, захиргааны шийтгэл өмнө нь хүлээж байсан;
- бусад ноцтой асуудлууд.

Хятадын Ардын дээд шүүх, Ардын дээд прокурортой хамтарсан тайлбартаа цахим мэдээллийн орчинд нэр төр гутаах, гүтгэхтэй холбоотой асуудлуудыг шийдвэрлэхэд доорх шинжүүдийг үндэслэжээ. Үүнд:

- олон нийтийг хамарсан мөргөлдөөн;
- олон нийтэд эмх замбараагүй байдал үүсгэсэн;
- угсаатны болон шашин хоорондын зөрчил бий болгосон;
- нийгмийн сөрөг нөлөөллийг бий болгох гэж гүтгэсэн тохиолдолд гарах үр дүн;
- улсын болон үндэсний ашиг сонирхол зөрчсөн;
- олон улсын таагүй үр дагаварт хүргэсэн;
- нийгмийн хэв журам, улсын ашиг сонирхолд ноцтой хохирол учруулсан гэх асуудлуудыг тусгажээ¹⁸.

¹⁸ <http://documents.jdsupra.com/6476a589-ae5f-40c3-b06b-bd0a5a45355f.pdf>

АШИГЛАСАН МАТЕРИАЛЫН ЖАГСААЛТ

1. ХБНГУ-ын Эрүүгийн тухай хууль <https://www.gesetze-im-internet.de/stgb/>
2. Азербайжан Улсын Парламентын номын сангийн цахим хуудас: <http://www.parliament.am/library/Qreakan/Azerbaijan.pdf>
3. Азербайжан Улсын хууль тогтоомжийн тухай цахим хуудас: <http://www.legislationline.org/documents/section/criminal-codes>
4. Польш Улсын хууль тогтоомжийн тухай цахим хуудас <http://www.legislationline.org/documents/section/criminal-codes/country/10>
5. Kelly Warner цахим мэдээллийн хууль тогтоомжийн хуудснаас Польш улсын нэр төр гутаах, гүтгэх тухай хууль <http://kellywarnerlaw.com/poland-defamation-laws/>
6. НҮБ-ын олон улсын байгууллагуудын Вена хот дахь цахим хуудас: Хятадын эрүүгийн хууль <http://www.fmprc.gov.cn/ce/cgvienna/eng/dbtyw/jdwt/crimelaw/t209043.htm>
7. Pillsbury хуулийн цахим хуудас: Хятадын нэр төр гутаах, гүтгэх тухай хууль <http://www.pillsburylaw.com/publications/chinese-defamation-law-china-practice-pillsbury>
8. БНХАУ-ын хуулийн зөвлөхүүдийн нэр төр гутаах гүтгэхтэй холбоотой гаргасан зөвлөмж: <http://documents.jdsupra.com/6476a589-ae5f-40c3-b06b-bd0a5a45355f.pdf>
9. Kelly Warner цахим мэдээллийн хууль тогтоомжийн хуудас: Хятад улсын нэр төр гутаах, гүтгэх тухай хууль: <http://kellywarnerlaw.com/china-defamation-law/>
10. Хятадын хууль тогтоомжийн боловсрол <https://www.law.uw.edu/media/1403/china-intermediary-liability-of-isps-defamation.pdf>
11. Хятадын кибер аюулгүй байдлын тухай хуулийн талаар мэдээлэл <http://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=e23f90e9-85ac-430c-a5cb-54cdedef1ff9>